обмін даними з дотриманням суверенних вимог (GDPR, CBDC-інтероперабельність).

Отже, цифрова готовність є комплексною системною характеристикою, що визначає здатність фінансової корпорації не лише виживати, а й лідирувати в умовах платформізації та децентралізації фінансових послуг. Традиційні моделі оцінки, орієнтовані на внутрішні процеси, потребують суттєвого перегляду з урахуванням мережевої логіки та відкритої взаємодії. Запропонована трирівнева модель та подальша розробка індексу екосистемної цифрової готовності (E-DRI) усувають цей теоретичний і практичний розрив, надаючи інструментарій для вимірювання та цілеспрямованого підвищення спроможності установ функціонувати як відкритих вузлів глобальної цифрової фінансової мережі.

Список використаних джерел:

1. Ehrentraud J. Fintech and the digital transformation of financial services [Електронний ресурс] / J. Ehrentraud, L. Garzoni, M. Porteus // *BIS Papers*. 2021. No. 117. URL: https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap117.pdf
2. Basel Committee on Banking Supervision (2022) Digitalisation of finance. BIS BCBS, 2022. Посилання: https://www.bis.org/bcbs/publ/d575.pdf.
3. Consultative Group to Assist the Poor (2024). Responsible Digital Finance Ecosystem (RDFE): Conceptual Framework. CGAP, 2024. URL: Responsible Digital Finance Ecosystem (RDFE): A Conceptual Framework
4. McKinsey (2024). Fintechs: A new paradigm of growth. URL: surl.li/gnsthv
5. Portulans Institute (2024). Network Readiness Index 2024 URL: https://portulansinstitute.org/wp-content/uploads/2024/11/nri-2024-3.pdf.
6. Лавренюк, В., & Краснова, І. (2025). Метрики цифрової зрілості іноземних банків в Україні. *Modeling the development of the economic systems*, (2), 286–293. URL: https://doi.org/10.31891/mdes/2025-16-36

Чайковський Я.І.
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу
Західноукраїнський національний університет

ВПЛИВ БАНКІВСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КРЕДИТУВАННЯ НА ЕКОЛОГІЧНУ МОДЕРНІЗАЦІЮ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Екологічна модернізація економіки України є ключовою передумовою сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та інтеграції до європейського економічного простору. У цьому контексті банківське зелене кредитування виступає важливим фінансовим інструментом стимулювання екологічно орієнтованих інвестицій, спрямованих на скорочення викидів парникових газів, підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваної енергетики та впровадження екологічно безпечних технологій.

З огляду на зростання екологічних ризиків, зумовлених воєнними діями, руйнуванням інфраструктури та підвищеним техногенним навантаженням, потреба у фінансових механізмах підтримки екологічної трансформації стає особливо актуальною. Розвиток зеленого кредитування у банківському секторі сприяє відновленню економіки на принципах сталості та виконанню міжнародних екологічних зобов'язань України, зокрема в рамках Європейського зеленого курсу.

Зелений банкінг – це цілісний підхід до організації банківської діяльності, що враховує екологічний вплив усіх її компонентів – від внутрішнього енергоспоживання до зовнішніх фінансових операцій [1, с. 58]. На практиці він постає як управлінська стратегія, спрямована на зменшення негативного впливу на довкілля та раціональне використання ресурсів у щоденній діяльності банку. Ця стратегія передбачає також фінансування екологічних проєктів, підтримку виробництва зелених технологій та сприяння розвитку екологічно орієнтованих товарів і послуг [2, с. 29].

Центральним елементом зеленого банкінгу є надання зелених кредитів, оскільки саме через них банки можуть безпосередньо впливати на екологічну модернізацію економіки. Зокрема:

1. Фінансування екологічних проєктів. Зелені кредити забезпечують доступ до інвестицій для зниження викидів, підвищення енергоефективності, впровадження чистих технологій та розвитку відновлюваної енергетики.

2. Формування екологічної спрямованості інвестицій. На відміну від традиційних кредитів, зелені позики мають чітке екологічне призначення, спрямовуючи ресурси в галузі з низьким вуглецевим слідом.

3. Досягнення цілей сталого розвитку. Міжнародні стандарти (SDGs, Європейський зелений курс, принципи екологічного ризик-менеджменту) передбачають підтримку зелених проєктів через фінансування.

4. Контроль за екологічними стандартами. Використання зелених кредитів передбачає: жорсткі критерії відбору, оцінку впливу проєктів на довкілля та посилений моніторинг реалізації.

5. Масштабний зовнішній ефект. Кредитування здатне стимулювати трансформацію цілих галузей, на відміну від внутрішніх заходів банку.

Зелені кредити – це позики для фінансування проєктів, які є екологічно безпечними або сприяють пом'якшенню наслідків зміни клімату. Серед таких проєктів – відновлювана енергетика, зелене будівництво та ініціативи циркулярної економіки. Завдяки фінансуванню цих проєктів банки не лише стимулюють економічне зростання у стратегічно важливих галузях, а й відкривають нові прибуткові напрями кредитування [1, с. 58].

Зелене кредитування відрізняється від традиційного тим, що проєкти відбираються за суворими екологічними критеріями і мають відповідати стандартам сталого розвитку. Крім того, передбачено посилений моніторинг та звітність щодо результатів проєкту [1, с. 59].

Загалом зелене кредитування має низку переваг і недоліків, які слід враховувати при прийнятті рішень щодо його застосування.

Переваги зеленого кредитування:

- екологічний вплив: сприяє розв'язанню глобальних проблем, зокрема зміни клімату та забруднення довкілля;

- розвиток зеленої економіки: підтримує інновації, сталий розвиток та соціальну справедливість;

- соціальний ефект: покращує якість життя населення через підвищення екологічних стандартів.

Недоліки та виклики:

- відсутність єдиних стандартів та різні трактування зеленості проєктів;

- брак знань і навичок серед кредиторів, позичальників та консультантів;

- високі вимоги до технічної та фінансової експертизи;

- ризик грінвошингу – створення видимості зеленого проєкту без реальної екологічної цінності.

Банківські кредити залишаються основним джерелом фінансування довгострокових зелених проєктів. Зелені кредити, що розробляються відповідно до корпоративних кредитних політик банків, дозволяють не лише оптимізувати кредитний портфель, а й знижувати кредитні, економічні та юридичні ризики. Це, у свою чергу, підвищує репутацію банку та його конкурентоспроможність на ринку [3, с. 164].

Кредитні відносини у рамках зеленого кредитування вигідні як для позичальників, так і для кредиторів. Рішення щодо надання таких кредитів залежать від репутації банку, впливу громадської думки, акціонерного та регуляторного тиску, кредитного профілю позичальника, наявності зовнішнього контролю та доступності фінансування [4, с. 108].

Банки, впроваджуючи зелене кредитування, переважно інвестують у низьковуглецеві проєкти: енергоефективну модернізацію будівель, будівництво ВЕС і СЕС [4, с. 108]. Також вони дедалі частіше враховують екологічні ризики, що дозволяє формувати більш стійкий кредитний портфель і зміцнювати репутацію серед екологічно свідомих клієнтів [1, с. 58]

Основними перешкодами для розвитку зеленого кредитування в Україні є обмежене впровадження принципів сталого банкінгу та відсутність узгодженості між принципами ризик-менеджменту та рекомендаціями щодо реалізації зелених кредитів на рівні держави та банківського сектору [2, с. 31].

Оскільки український сегмент зеленого фінансового ринку ще формується, важливо обґрунтовано обирати інструменти механізму зеленого банкінгу. Серед них [5, с. 506–507]:

- пільгові кредитні ставки для фінансування екологічних проєктів, виробництва зелених технологій і екотоварів;

- пролонгований термін позики для масштабних інфраструктурних проєктів із захисту довкілля;

- позики або кредити для придбання сертифікатів на викиди забруднюючих речовин;

- випуск забезпечених активами цінних паперів (зелені облігації);

- продаж муніципальних облігацій для фінансування екологічних ініціатив.

Цей набір інструментів створює ефективну систему фінансової підтримки зелених проєктів в Україні.

Таким чином, банківське зелене кредитування виступає ключовим інструментом стимулювання екологічної модернізації економіки України, забезпечуючи фінансову підтримку низьковуглецевих проєктів, розвиток відновлюваної енергетики та впровадження екологічно безпечних технологій. Воно сприяє економічним, соціальним та екологічним вигодам, підвищує стійкість кредитного портфеля банків, їхню репутацію та конкурентоспроможність, водночас вимагає врахування специфічних ризиків, таких як відсутність єдиних стандартів та грінвошинг. Використання інструментів зеленого банкінгу, зокрема пільгових ставок, зелених облігацій та довгострокових кредитів, створює передумови для формування ефективної системи фінансової підтримки екологічних ініціатив в Україні та інтеграції банківського сектору у глобальну екологічну політику.

Список використаних джерел:

1. Чайковський Я., Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Є., Луців П. Банківське зелене кредитування як ключовий інструмент екологічної модернізації економіки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2025. Том 2 (61). С. 54-72. DOI: 10.55643/fcaptp.2.61.2025.4651
2. Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Я., Луців П., Чайковський Є. Роль зеленого банкінгу в забезпеченні цілей сталого економічного розвитку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2024. №1(54). С. 23–36. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4250
3. Худолій Ю. С., Кулинич А. О. Green banking та його розвиток в Україні. *Економіка і регіон.* 2024. № 4 (95). С. 162-170. DOI: 10.26906/EiR.2024.4(95).3622
4. Зайцева Л. О., Зайцев Г. В. Банківське кредитування компаній електроенергетичного комплексу. *Бізнес Інформ.* 2022. №2. С. 105–111. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-2-105-111
5. Луців Б., Чайковський Я., Луців П., Чайковський Є. Зелений банкінг в новій парадигмі зелених фінансів. Модерні фінанси: глобальні виклики і сучасні тренди. Монографія / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Економічна думка, 2024. 1011 с. С. 499–511. http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/52866